

NOTAT

Miljøpunkt Amagers mulighed for samarbejde med socialøkonomiske virksomheder

BAGGRUND

Dette notat er udarbejdet på anmodning af Miljøpunkt Amager/Fonden Agenda 21 Center Sundbyøster.

Miljøpunkt Amager ønsker at arbejde for at fremme socialøkonomiske virksomheder, der arbejder med at løse miljøudfordringer lokalt. Miljøpunkt Amager ønsker at få afklaret, hvilke muligheder der er for dette, herunder set i forhold til, at Miljøpunkt Amager primært finansieres af driftsmidler fra lokaludvalget i København. Det vil sige midler der stammer fra Københavns Kommune.

Desuden ønsker Miljøpunkt Amager en konkret vurdering af, hvorvidt lokaludvalg må give puljemidler til et konkret projekt (Overskud), som skal producere færdigretter af overskudsfødevarer fra detailhandlen.

Miljøpunkt Amager/Fonden Agenda 21, Center Sundbyøster er en fond, der er stiftet i 2003 af Amager Erhvervsråd og Sundby Lokalråd. Fondens formål er at støtte og udvikle det lokale miljøarbejde ved at inspirere og engagere borgere og erhvervsliv til aktivt at deltage i helhedsorienterede miljøprojekter, der indtænker det sociale miljø, kultur, økonomi og integration.

Fonden skal desuden sikre en dialog mellem borgerne, erhvervsliv, kommunen og forsyningsvirksomhederne om væsentlige miljøspørgsmål og kommunens miljøpolitik og herigennem medvirke til at udvikle det lokale demokrati.

Fonden finansieres i stort omfang af midler fra Amager Lokalråd, der er en del af Københavns Kommune.

Miljøpunkt Amager er en selvejende fond med en bestyrelse, der suverænt kan bestemme over fonden. Selvom fonden modtager midler fra Amager Øst Lokaludvalg og dermed Københavns Kommune, har hverken lokaludvalget eller kommunen således mulighed for at have bestemmende indflydelse i fonden.

Advokaterne Foldschack & Forchhammer

Knud Foldschack
Christian Dahlager
Lulla Forchhammer
Line Barfod
Dorthe Kynde Nielsen
Steven Vildgaard Hansen
Helena Reumert Gjerding
Sidsel Arler Juhl
Alexandra Nyborg Klerk
Olivia Hansen
Laura Katarina Dollerup

Skindergade 23, 4. sal
Postboks 2257
Dk-1019 København K

+ 45 33 44 55 66 telefon

www.ecolaw.dk

SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Det er en generel politisk strategi, såvel fra folketingsniveau som kommunalt niveau, at man ønsker at medvirke til, at der bliver langt flere socialøkonomiske virksomheder. Da folketinget vedtog loven om registrerede socialøkonomiske virksomheder, stod der i bemærkningerne til lovforslaget følgende:

"Bag loven ligger en vision om, at flere væsentlige samfundsmæssige udfordringer i fremtiden bliver effektivt og hensynsfuldt løst af socialøkonomiske virksomheder til gavn for borgerne og samfundet.

Samfundet står over for en række udfordringer som lav vækst, mange mennesker på kanten af arbejdsmarkedet, store globale miljøproblemer og stigende pres på sundhedssektoren.

Erfaringer, såvel her i landet som internationalt, viser, at socialøkonomiske virksomheder kan bidrage til at løse nogle af disse samfundsmæssige udfordringer. Det kan ske direkte igennem deres virke, men også ved at inspirere den private og den offentlige sektor til sociale forandringer og til at sætte nye og højere standarder for vækst og velfærd."

Det indgår som en del af kvarter- og områdeløftprojekter under byfornyelsesloven i disse år i Københavns Kommune, at når der afsættes beløb til at løfte et byområde, så afsættes der som en del af dette, midler til at fremme socialøkonomiske virksomheder i området. Det har således længe været en del af den kommunale strategi i Københavns Kommune.

I mange kommuner rundt i landet, er der ligeledes strategier for at fremme etablering og udvikling af socialøkonomiske virksomheder, og flere steder har man ansat medarbejdere, hvis opgave er at støtte fremkomsten af socialøkonomiske virksomheder, ligesom de bistår med udviklingen af konkrete projekter.

En socialøkonomisk virksomhed er i forbindelse med lov om registrerede socialøkonomiske virksomheder blevet defineret således:

"Socialøkonomiske virksomheder er private og driver erhverv med det formål gennem deres virke og indtjening at fremme særlige sociale formål."

Begrebet "socialt" i ordet "socialøkonomisk" skal ikke forstås snævert som socialpolitik, men derimod bredt som samfundsgavnligt/almennyttigt. Socialøkonomiske virksomheder kan have mange forskellige formål, fx kulturelle, miljømæssige, beskæftigelsesmæssige eller sociale.

Der er ikke krav om, at en socialøkonomisk virksomhed skal have socialt udsatte i forskellige former for stillinger, projektansættelser, afklaringsforløb eller lignende. Mange socialøkonomiske virksomheder har det, at få socialt udsatte tættere på arbejdsmarkedet, som en del af deres formål, men det er ikke noget krav, og der findes en del socialøkonomiske virksomheder, der ikke har det.

Men en stor del af interessen for socialøkonomi fra politisk side er muligheden for at skabe arbejdspladser og ikke mindst at få udsatte borgere tættere på arbejdsmarkedet. Samtidig løser socialøkonomiske virksomheder ofte samfundsmæssige opgaver, som der ikke er almindelige private virksomheder der løser.

KOMMUNALFULDMAGTEN

Kommuner er underlagt en ikke lovfastsat regel om, hvad man må, og hvad man ikke må, kaldet kommunalfuldmagten. Kommunalfuldmagten er grundlaget for, hvad kommuner kan foretage sig udover det, der direkte fremgår af lovgivningen. Man kan forenklet sagt lægge til grund, at kommuner kan påtage sig opgaver, der har til formål at gavne kommunens borgere, men kommuner må ikke påtage sig opgaver, der udelukkende eller overvejende har som formål at sikre en profit til kommunen.

Fx er det at varetage miljøhensyn, fremme et bedre miljø og mindre klimapåvirkning et væsentligt hensyn, som en kommune gerne må arbejde ud fra. Ligeledes er udvikling af lokalt demokrati en vigtig opgave for en kommune. Også erhvervsfremme er en væsentlig del af de kommunale opgaver, som der samlet i Danmark bruges flere milliarder på hvert år.

Det antages ligeledes og er fastslået i flere afgørelser omkring kommuner og udtalelser fra skiftende indenrigsministre, at en kommune lovligt kan yde støtte til, at fx en fond eller en forening kan varetage opgaver, som kommunen også selv lovligt ville kunne varetage.

Yderst relevant i denne sammenhæng er en afgørelse fra statsforvaltningen af 4. juli 2014, j.nr. 2013-613/2093. Afgørelsen vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt Københavns Kommune via Lokaludvalget Amager Øst lovligt kunne give støtte til Fonden Miljøpunkt Amager, således at der kunne drives en vederlagsfri cykeludlejning.

Statsforvaltningen nåede frem til, at det var lovligt for Københavns Kommune at yde en sådan støtte til Fonden Miljøpunkt Amager, idet det var en del af kommunens strategi at sikre, at der kunne være en større brug af cykler i kommunen af hensyn til miljøet og af hensyn til borgernes sundhed. Det fremgår af den nævnte afgørelse, at statsforvaltningen når frem til følgende:

”Det er statsforvaltningens opfattelse, at det er et sagligt kommunalt formål at støtte det konkrete cykelprojekt for dermed at tilgodese de kommunale hensyn, som kommunen har redegjort for.

Projektet understøtter den målsætning, som borgerrepræsentationen har vedtaget i Københavns Cykelstrategi 2011-2015, en målsætning om at få endnu flere københavnere til at cykle, og udlån af cyklerne sker med det formål at understøtte en fortsat udvikling af cykelkulturen i København – herunder skabe et bedre kendskab til cykeltyper, så som elcykler, cykelanhængere, foldecykler og ladcykler.

Vi henviser til det ovenfor beskrevne om den kommunale interesse, hvorefter kommuner efter kommunalfuldmagtsreglerne i vidt omfang kan varetage opgaver vedrørende borgernes fritidsinteresser, folkesundhed, byudviklingsmæssige forhold, turisme og i vidt omfang også miljøhensyn, og at idet omfang udlån af cykler sker med henblik på at varetage sådanne opgaver, ville det kunne være i overensstemmelse med kommunalfuldmagtsreglerne.

Det er derfor statsforvaltningens opfattelse, at opgaven med at stille cykler vederlagsfrit til rådighed i kommunen, er en opgave kommunen selv vil kunne forestå, for dermed at varetage de kommunale interesser, som er beskrevet ovenfor.

...”

Som beskrevet ovenfor, kan en kommune efter kommunalfuldmagtsreglerne lovligt yde støtte til fonde, der varetager opgaver, som kommunen lovligt selv kan varetage. Det er dog en betingelse for ydelse af en sådan kommunal støtte, at samtlige de aktiviteter, som fonden varetager, lovligt vil kunne udføres af kommunen selv, herunder at fondens opgavevaretagelse ikke sker med henblik på at opnå fortjeneste herved, eller hvis fonden også varetager ikke kommunale opgaver, at kommunen øremærker støtten.

Kommunen oplyser, at fonden foruden driftsstøtte, modtager støtte til enkeltstående projekter – i dette tilfælde udlån af cykler.

...

Kommunen ses således at handle inden for de beskrevne rammer i kommunalfuldmagten ved at yde Fonden Miljøpunkt Amager støtte til cykelprojektet.”

Det fremgår således at det har været væsentligt for Statsforvaltningens afgørelse, at Københavns Kommune har en strategi på området, hvor det konkrete projekt ligger indenfor strategien.

Der lægges desuden vægt på at fondens opgavevaretagelse ikke sker med henblik på at opnå fortjeneste. Eller at kommunen øremærker støtten så den kun må anvendes til det konkrete projekt.

DET KONKRETE PROJEKT - OVERSKUD

Fonden Miljøpunkt Amager har udviklet et nyt projekt, Overskud, og har søgt støtte til dette projekt hos Amager Vest Lokaludvalg og Amager Øst Lokaludvalg. Der er søgt om kr. 35.000 fra hver af lokaludvalgene. Formålet med midlerne er at få økonomi til at ansætte en projektleder, der kan videreudvikle projektet og søge fondsmidler til at drive projektet. Projektet indgår i et samarbejde mellem Miljøpunkt Amager, WeFood og Kofoeds Skole. Hver af parterne bidrager også med egenfinansiering.

Visionen for projektet er at gøre Amager til Københavns mest grønne og socialt bæredygtige bydel gennem aktiv inddragelse af borgere og lokale virksomheder.

Projektet ønsker at etablere en socialøkonomisk virksomhed baseret på Amager med fokus på grønt, socialt og økonomisk bæredygtighed. Overskud ønsker at reducere madspild ved at kanalisere overskudsfødevarer ind i en social produktion af færdigretter, der sælges til lokale detailhandlere, så disse kan opnå profit i stedet for tab på overskudsmad.

Overskudsfødevarerne planlægges at blive doneret af lokale fødevareraktiviteter, såvel detailhandel som engroshandel og produktionsvirksomheder på Amager.

Den sociale produktion af disse overskudsfødevarer til færdigretter planlægges at foregå i et kompetenceudviklingsforløb for socialt udsatte praktikanter fra Kofoeds Skole. Praktikanterne fra Kofoeds Skole skal, samtidig med at de udvikler deres kompetencer i arbejdet med overskudsmad, få støtte fra frivillige mentorer på Amager, således at man får et samarbejde mellem socialt udsatte og ressourcestærke borgere. Det er planen, at såvel socialt udsatte som de ressourcestærke borgere, der medvirker som frivillige mentorer, skal have direkte samskabende indflydelse på Overskuds udvikling og drift.

Formålet med Overskud passer således direkte ind i formålet for Fonden Miljøpunkt Amager, der er:

”at støtte og udvikle det lokale miljøarbejde ved at inspirere og engagere borgere og erhvervsliv til aktivt at deltage i helhedsorienterede miljøprojekter, der indtænker det sociale miljø, kultur, økonomi og integration.”

Det konkrete projekt vil både være til fordel for miljø og klima ved at reducere madspild. Det er samtidig et klart lokalt projekt, og det inspirerer og engagerer såvel borgere som erhvervsliv til aktivt at deltage i projektet.

De midler der søges fra Amager Øst Lokaludvalg og Amager Vest Lokaludvalg skal alene gå til projektudvikling og fundraising for at undersøge, om projektet vil kunne være bæredygtigt. Såfremt det viser sig, at projektet vil kunne være bæredygtigt, skal der etableres en socialøkonomisk virksomhed, som vil skulle have virksomhedskapital andre steder fra. De midler der søges om fra Amager Øst Lokaludvalg og Amager Vest Lokaludvalg skal således ikke anvendes til hverken selskabskapital eller driftskapital i en virksomhed.

Københavns Kommune har vedtaget en plan for håndtering af affald og ressourcer, Ressource- og Affaldsplan 2018, det fremgår af planlægningsdelen af Ressource- og Affaldsplan 2018 på side 8 under overskriften:

”Madspildet skal reduceres.

Alt for meget mad smides ud. Alene i Københavns Kommune smides der cirka 21.000 ton mad ud om året fra husholdningerne. Det svarer til cirka 1,5 kg pr. husstand pr. uge. Derudover udfører mængden af spiselige fødevarer, der bliver kasseret i detailhandlen og i storkøkkener cirka 10.000 ton alene i Københavns Kommune. Det er spild af ressourcer, og det giver en unødvendig miljøpåvirkning og CO² udledning, når der fremstilles fødevarer, som ikke bruges. Samtidig er der en betydelig økonomisk udgift ved behandlingen af madspildet.

SAMARBEJDET MED DETAILHANDLEN OM BEGRÆNSNING AF MADSPILD

Københavns Kommune har tilsluttet sig miljøministeriets charter om mindre madspild, der forpligter de deltagende virksomheder og institutioner til at sætte aktiviteter i gang, der kan reducere mængden af mad, der smides ud. Kommunen vil i den forbindelse etablere samarbejde med en større dansk dagligvarekoncern og forskellige vidensinstitutioner. Formålet med samarbejdet er at udvikle modeller og cases for effektiv reduktion af madspild fra detailhandlen. Efterfølgende vil disse cases blive brugt til at udvide indsatsen mod madspil i hele detailhandlen.”

Det konkrete projekt, Overskud, passer helt perfekt ind i Københavns Kommunes strategi om at samarbejde med detailhandlen om at begrænse madspild. Kommunen vil således selv kunne iværksætte aktiviteter, der kan reducere mængden af mad, der smides ud i detailhandlen og andre dele af fødevarerproduktionen. Der vil derfor, efter min opfattelse, godt kunne anvendes offentlige midler til dette formål.

KONKLUSION:

Miljøpunkt Amager har to formål; at fremme det lokale miljøarbejde og at udvikle det lokale demokrati. Begge opgaver er i høj grad opgaver, som kommunen gerne må støtte, hvilket kommunen også gør.

Såvel Miljøpunkt Amager som lokaludvalgene på Amager kan støtte projekter, der ligeledes fremmer miljø og demokrati.

Københavns Kommune arbejder flere steder i byen på at fremme etablering af socialøkonomiske virksomheder. Der ses ikke at være noget til hinder for at det også kan ske i regi af støtte til projekter som Miljøpunkt Amager indgår i.

Såfremt Miljøpunkt Amager på et tidspunkt måtte ønske direkte at indgå med kapital i etablering/udvikling af en socialøkonomisk virksomhed, ville dette skulle udredes nærmere juridisk, herunder i forhold til om det ville være indenfor kommunalfuldmagten.

Men det at indgå med støtte i projekter, der skal undersøge muligheder for at etablere en socialøkonomisk virksomhed, eller at indgå i partnerskaber med etablerede socialøkonomiske virksomheder for at løse konkrete samfundsmæssige opgaver, vurderes i de fleste tilfælde at ligge indenfor rammerne.

I forhold til det konkrete projekt Overskud rammer projektet plet i forhold til den kommunale strategi om at begrænse madspil blandt andet ved i samarbejde med detailhandlen at udvikle konkrete modeller og cases.